

Armoede- en minimabeleid 'Aan zet'

De gemeenteraad van Gennepe,

- gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Gennepe d.d. 15 november 2022;
- gehoord de voorbereidende raadsvergadering d.d. 23 januari 2023;
- gehoord het eindadvies van de Adviesraad Sociaal Domein d.d. 4 oktober 2022;

besluit:

1. het armoede- en minimabeleid 'Aan zet' per 1 januari 2023 vast te stellen;
2. het armoede- en minimabeleid 'Ondersteund in de Basis' per 1 januari 2023 in te trekken.

Aldus besloten in de openbare besluitvormende raadsvergadering d.d. 6 februari 2023.

De raad voornoemd,

De griffier, Jos van der Knaap

De voorzitter, Hans Teunissen

Aan zet

Het armoede- en minimabeleid
van de Gemeente Gennepe

INHOUDSOPGAVE

- 03 Inleiding
- 04 Cijfers over armoede in Gennepe
- 05 Armoede
- 07 Aanpak Armoede In Gennepe
- 08 3 Pijlers
- 09 Pijler 1 - Preventie Van Armoede
- 14 Pijler 2 - Een Stabiele (Financiële) Toekomst
- 19 Pijler 3 - Iedereen Doet Mee
- 24 Monitoring
- 25 Literatuurlijst

INLEIDING

De gevolgen van de koopkrachtdaling en de energiecrisis hebben een sterke invloed op ons dagelijks leven. De prijzen stijgen en de lonen blijven achter. Vanwege de hoge inflatie geven huishoudens minder uit, waardoor de verwachting is dat de eerdere economische groei vanaf 2023 sterk terugvalt. Er is sprake van 'inflatie-ongelijkheid': hoe lager het inkomen, hoe sterker de financiële last van de inflatie wordt gevoeld. Het aantal mensen onder de armoedegrens dreigt fors toe te nemen. Naast de lage inkomens worden namelijk ook de middeninkomens getroffen door de aanhoudende meerkosten. In de gemeente Gennepe hebben ongeveer 1.100 inwoners langer dan één jaar een laag inkomen. Dat wil zeggen dat het inkomen gelijk aan of lager is dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Deze bijstandsnorm, die per leeftijd en huishoudenssituatie verschilt, wordt halfjaarlijks door de Rijksoverheid vastgesteld.

EVALUATIE

In mei 2022 is het armoede- en minimabeleid 'Ondersteund in de Basis' van de gemeente Gennepe geëvalueerd. De evaluatie bestond uit drie delen: een gemeentelijke evaluatie, een evaluatie door de inwoners uit de doelgroep en een evaluatie door de samenwerkingspartners. Onder andere door middel van vergelijkingen met andere gemeenten, enquêtes (inwoners en samenwerkingspartners) en inwonersgesprekken is geconstateerd dat er verbeterpunten zijn op meerdere gebieden. Samengevat is de conclusie dan ook dat het beleid is verouderd en dat het moet worden herzien naar reële, effectieve en dus hedendaagse maatstaven.

HET ARMOEDE- EN MINIMABELEID VAN DE GEMEENTE GENNEPE

In dit document is het nieuwe armoede- en minimabeleid vastgelegd. Dit is in samenspraak met inwoners, professionals en de Adviesraad Sociaal Domein tot stand gekomen. Er is gebruik gemaakt van literatuur en voorbeelden van andere gemeenten. De verbeterpunten die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen, zijn in dit beleidsplan zoveel mogelijk verwerkt. Dit houdt in dat we in stand houden wat goed werkt en ons beleid tegelijkertijd verbreden met preventie en perspectief op een beter bestaan. We maken ons beleid toekomstbestendig en (financieel) beheersbaar, waarbij we de processen en regelingen uniformeren en optimaliseren. Daarnaast gaan we door middel van pilots ontdekken wat werkt om onze inwoners te ondersteunen bij het zetten van stappen naar een financieel betere toekomst. We evalueren het beleid jaarlijks en stellen dit waar nodig bij.

03

5%

van de huishoudens heeft een laag inkomen*
(*120% van de geldende bijstandsnorm of lager)

Dat zijn: **700** huishoudens en **1.100** personen, waarvan **200** kinderen

300
huishoudens

leven van een inkomen tussen de **100 en 120%** van de bijstandsnorm

400
huishoudens

hebben een inkomen op de bijstandsnorm

28%

van de huishoudens met een laag inkomen heeft een migratieachtergrond

Verreweg de meeste huishoudens hebben een huurwoning

Ruim 70%

van de huishoudens bestaat uit één persoon

57% van deze huishoudens is langdurig arm (> 4 jaar)

57%

Deze huishoudens hebben verschillende inkomstenbronnen

Inkomen als werknemer/zelfstandige

14%

Inkomen uit pensioen

34%

Inkomen uit uitkering

52%

Cijfers over armoede in Gennepe

04

ARMOEDE

Een gezin met een laag inkomen hoeft niet per definitie moeite te hebben met rondkomen. Maar uit onderzoek blijkt wel dat een huishouden met een laag inkomen vaker financiële problemen heeft dan een huishouden met een hoger inkomen. Ze hebben vaker betalingsachterstanden en kunnen zich bepaalde uitgaven veelal niet veroorloven.

Het begrip armoede kent veel definities en benaderingen. De gemeente Gennep hanteert deels de definitie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP):

“Mensen leven in armoede wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in de samenleving als minimaal noodzakelijk gelden.”

Armoede wordt gemeten op basis van het jaarinkomen: iemand is arm als het jaarinkomen onder de armoedegrens blijft. Het inkomen kan dus een deel van het jaar hoger zijn dan die grens. De armoedegrens is de grens van wat in Nederland financieel minimaal aanvaardbaar is. Het Sociaal en Cultureel Planbureau hanteert als grens meestal een 'niet-veel-maar-toereikend' besteedbaar inkomen. Dit is gebaseerd op de door het Nibud berekende minimale uitgaven voor de basisbehoeften.

GEVOLGEN

De gevolgen van het leven in armoede zijn groot. Geldzorgen brengen doorgaans (veel) stress met zich mee. Onderzoek toont aan dat onder meer de stress ertoe leidt dat mensen zich anders gaan gedragen. Mensen kunnen zich bijvoorbeeld minder concentreren (op het werk). Mensen zijn vaak alleen bezig met de primaire levensbehoeften en maken meer korte termijn

besluiten; ze hebben minder aandacht voor de lange termijn en de keuzes zijn voor andere vaak lastig te begrijpen. Uit onderzoek blijkt dat het beschikbare denkvermogen (IQ) daalt, soms met wel 13 punten. Dit is vergelijkbaar met een nacht niet slapen. Dat betekent een aanzienlijke afname ten opzichte van mensen zonder geldzorgen. Door het verminderde denkvermogen nemen mensen met geldzorgen minder doordachte besluiten.

Chronische aandoeningen, zoals depressie, eenzaamheid of langdurige stress komen vaker voor bij mensen die in armoede leven. Daarnaast toont onderzoek aan dat er ook vaker sprake is van stapeling van gezondheidsproblemen. Personen die in armoede leven geven aan een minder goede gezondheid en een ongezondere leefstijl te hebben: ze bewegen minder, roken meer en hebben vaker overgewicht dan personen met een hoger inkomen. Bovendien blijkt dat de groep die langdurig onder de armoedegrens leeft vaak te maken heeft met laaggeletterdheid, een laag opleidingsniveau, werkloosheid, weinig werkervaring, schulden en eenzaamheid. Ze zijn vaker sociaal uitgesloten: ze doen minder mee in de maatschappij.

05

Uit onderzoek blijkt ook dat armoede een perspectief op een beter bestaan in de weg staat. Mensen belanden regelmatig in een vicieuze cirkel. Uit de enquête van de gemeente Gennep onder inwoners met een laag inkomen blijkt dat de ruime meerderheid door de financiële situatie beperkt is in het dagelijks leven en zich zorgen maakt over zijn/haar situatie. Armoede heeft ook negatieve effecten op de levensvreugden van de kinderen in een huishouden. De kinderen die opgroeien in armoede geven hun leven gemiddeld een 6,6. In tegenstelling tot de kinderen die niet in armoede leven, zij geven een leven namelijk gemiddeld een 7,5. Uit wetenschappelijk onderzoek komt naar voren dat er bij deze kinderen thuis vaker sprake is van een materiële- en emotionele achterstand en buitenshuis is er vaker sprake van onveiligheid, uitsluiting en problemen op school. De gezondheid van risicokinderen is daarnaast minder goed. Ook lopen kinderen die langdurig opgroeien in armoede een grotere kans om later ook in armoede terecht te komen. Deze kans is vier keer zo groot dan bij kinderen die niet in armoede opgroeien.

ARMOEDE EN SCHULDEN

Armoede en schulden zijn niet hetzelfde. Niet iedereen die in armoede leeft, heeft schulden. Maar schulden kunnen wel tot armoede leiden. Overigens is het ook niet per definitie zo dat een ieder die schulden heeft in armoede leeft. De twee thema's zijn onderling sterk met elkaar verweven, omdat ze allebei een financiële component hebben. Toch heeft de gemeenteraad van Gennep er in 2021 voor gekozen om met de inwerkingtreding van de vernieuwde Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) een apart beleidsplan voor schuldhelpverlening vast te stellen: 'Uit de schuld...'. Dit beleidsdocument richt zich daarom enkel op het thema armoede en minima. Waar nodig wordt er een relatie gelegd met het beleidsplan schuldhelpverlening 'Uit de schuld...'

WETTELIJK KADER

Voor mensen met een laag inkomen biedt de overheid inkomensondersteuning. Dit bestaat uit een landelijk en een lokaal deel. De landelijke inkomensondersteuning wordt voor een groot deel geregeld via de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Mensen kunnen, afhankelijk van hun situatie, in aanmerking komen voor heffingskortingen, huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget, kinderopvangtoeslag, kinderbijslag en een uitkering vanuit de Algemene Ouderdomswet (AOW). Hoe lager het inkomen is, hoe meer ondersteuning er mogelijk is. Dat moet voorkomen dat mensen in armoede leven.

GEMEENTELIJK KADER

De Participatiewet biedt met de bijstandsuitkering een garantie voor het bestaansminimum. Die wet is een vangnetregeling en het sluitstuk van de sociale zekerheid. Wie geen inkomen of vermogen heeft om van te leven, en ook geen beroep kan doen op een andere voorziening of uitkering, kan in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering. Naast de bijstandsuitkering zijn in de Participatiewet ook een aantal wettelijke inkomensvoorzieningen vastgelegd. Het gaat hierbij om de bijzondere bijstand, de individuele inkomensvoorziening, de individuele studietoelage en een gemeentelijke zorgverzekering.

Gemeenten hebben vanuit de Gemeentewet en de Participatiewet de ruimte om daarnaast armoede- en minimabeleid te formuleren. Dit kan door de wettelijke kaders lokaal in te kleuren en door eigen regelingen aan te bieden. De gemeente heeft hierbij de rol als regisseur, opdrachtgever en uitvoerder. Door de beleidsvrijheid is het armoede- en minimabeleid in iedere gemeente anders. Het armoedebelied richt zich op de aanpak van armoede. Het minimabeleid richt zich op inkomensondersteuning voor mensen met een laag inkomen. Het armoede- en minimabeleid is een onderdeel van het sociaal domein, waarin integraal wordt gewerkt. Het minimabeleid van de gemeente Gennep is vastgelegd in diverse verordeningen, beleidsregels en een subsidieregeling. Het armoede- en minimabeleid valt onder het overkoepelende beleidskader voor het sociaal domein: de OMO-visie 'Blijven(d) ontmoeten, meedoen, ondersteunen' (2021).

06

AANPAK ARMOEDE IN GENNEP

De aanpak van armoedeproblematiek staat al een aantal jaar hoog op de agenda's van de gemeente Gennepe. De wensen vanuit de rijksoverheid zijn hierin telkens meegenomen. De gemeente Gennepe heeft de afgelopen jaren uitvoering gegeven aan het door de gemeenteraad vastgestelde beleidsplan 'Ondersteund in de Basis'. De huidige coalitie van de gemeente Gennepe (2022 - 2026) wil inwoners en ondernemers met een laag inkomen:

- perspectief bieden op een zelfstandig economisch bestaan, en hen;
- gebruik laten maken van het recht op financiële ondersteuning.

DRIE PIJLERS

Het college heeft de (gemeentelijke) ambities vertaald naar drie pijlers.

- PIJLER 1 ► **PREVENTIE VAN ARMOEDE**
- PIJLER 2 ► **EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST**
- PIJLER 3 ► **IEDEREEN DOET MEE**

In de komende paragrafen is per pijler de ambitie geformuleerd en beschrijven we hoe we die ambitie gaan waarmaken. Het gehele beleid kan worden samengevat in het overzicht op de volgende pagina ►

07

► PIJLER 1

PREVENTIE VAN ARMOEDE

- 1.1 Financiële educatie
- 1.2 Eenvoudige tools
- 1.3 Algemene voorzieningen
- 1.4 Inspraak en betrokkenheid

► PIJLER 2

EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

- 2.1 Pilot langdurige bijstandsgerechtigden
- 2.2 Pilot hulp bij uitstroom bijstandsuitkering
- 2.3 Vergroten (arbeids)kansen laaggeletterden
- 2.4 Grip op de kosten van bewindvoering

► PIJLER 3

IEDEREEN DOET MEE

- 3.1 Overzichtelijk en duidelijk minimebeleid
- 3.2 Vergroten bekendheid regelingen
- 3.3 Kansen voor kinderen
- 3.4 Armoede en gezondheid

08 KLIK OP DE PIJLERS OM NAAR DE PAGINA TE GAAN

▶ PIJLER 1

PREVENTIE VAN ARMOEDE

ACHTERGRONDINFORMATIE

Voorkomen is beter dan genezen. In de voorgaande jaren is er een start gemaakt met preventie van armoede door middel van het faciliteren van 'zelfhulpinstrumenten' en voorliggende voorzieningen. Door preventief te werken aan de voorkant, willen we de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners stimuleren en (stapeling van) persoonlijke (financiële) problemen voorkomen. Daarnaast willen we graag met ervaringsdeskundigen blijvend in gesprek over het armoede- en minimabeleid. Het is echter een grote uitdaging (gewees) om inwoners te vinden die bereid zijn om hierin te participeren en mee te denken. Gennepe is een kleine gemeenschap, waar anonimiteit geen gegeven is en schaamte een rol kan spelen bij het meepraten over financiële problematiek.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen de financiële zelfredzaamheid van de inwoners uit onze gemeente stimuleren, het armoede- en minimabeleid continu blijven verbeteren waar nodig en (daarna) behouden wat werkt.

09

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

1 Financiële educatie

KINDEREN

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen die in hun jeugd goed hebben leren omgaan met geld dat later ook goed kunnen. Ook blijkt dat armoede vaak wordt doorgegeven van generatie op generatie. Financiële educatie draagt bij aan preventie van armoede. Dit thema heeft al een (incidentele) plek in het basis- en

middelbaaronderwijs. We gaan in gesprek met het onderwijs om te onderzoeken hoe zij financiële educatie inpassen in het bestaande lesaanbod. Ook onderzoeken we of er aandacht is voor onder andere de overgang van basis- naar middelbaaronderwijs én de overgang van 18- naar 18+. Waar nodig gaan we de samenwerking aan met het onderwijs. We willen onder andere bekijken of de landelijke Week van het Geld aangegrepen kan worden om de focus te leggen op dit onderwerp, indien dit nog niet wordt gedaan.

Ook gaan we in gesprek met het jongerenwerk van Synthese. We onderzoeken of er behoefte is aan financiële educatie en waar nodig bieden we dit aan.

VOLWASSENEN

Uit onderzoek blijkt dat werknemers met geldzorgen 20% minder productief zijn en gemiddeld zeven dagen extra ziek zijn per jaar. Ook komen loonbeslagen vaker voor. We willen daarom onderzoeken hoe we financiële educatie aan volwassenen kunnen aanbieden. We gaan hierin samenwerken met onze partners die zijn aangesloten bij het convenant Geldhulp. In een concreet plan van aanpak beschrijven we hoe we dit verder vorm geven. Te denken valt aan het bieden van voorlichting, trainingen en waar nodig individuele begeleiding. We willen de drempel naar de gemeente verlagen en gaan daarom naar de gemeenschapshuizen, de bibliotheek, het taalkafé en werkgevers met een groot aantal laagopgeleide werknemers toe.

10

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 1 ▶ PREVENTIE VAN ARMOEDE

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

2 Eenvoudige tools

De eigen kracht is het vermogen van inwoners om te doen wat nodig is in het dagelijks leven, zonder dat hierbij blijvende hulp van anderen of van een voorziening nodig is. Het gebruik van zelfhulpinstrumenten draagt hieraan bij. We blijven daarom eenvoudige tools op het gebied van financiële zelfredzaamheid aanbieden, die de inwoner zelf of met ondersteuning kan invullen. We informeren onze inwoners over waar deze te

vinden zijn, wat ze ermee kunnen doen en waar ze terecht kunnen als ze ondersteuning nodig hebben bij het gebruik ervan. Voorsnog worden de Voorzieningswijzer en digitale geldplannen van het Nibud aan de inwoners van Gennepe aangeboden.

VOORZIENINGENWIJZER

De Voorzieningswijzer is een praktisch instrument voor mensen met inkomens tot modaal niveau, die helpt bij het kiezen en aanvragen van voorzieningen. Via de website datgeklvoormij.nl/gennepe kan de inwoner zelf checken hoeveel besparingen dit oplevert. Ook is het mogelijk om een adviesgesprek aan te vragen bij de Papierbrigade met een consultant van de Voorzieningswijzer.

ONLINE GELDPLANNEN

Het Nibud biedt online geldplannen onder de naam Startpunt Geldzaken. Deze online geldplannen helpen huishoudens stap voor stap en op de door hen gewenste tijd en plaats, om de eigen geldzaken in balans te krijgen en te houden. De tool houdt rekening met uiteenlopende levenssituaties en de verschillende behoeften. De geldplannen kunnen daardoor een grote rol spelen in de preventie van financiële problemen. De geldplannen kunnen door elke inwoner gebruikt worden via startpuntgeldzaken.nl/gennepe.

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

3 Algemene voorzieningen

In het sociaal domein vinden we het belangrijk dat er algemeen toegankelijke voorzieningen zijn voor eenvoudige ondersteuning. Dit helpt problemen en/of meer gespecialiseerde individuele ondersteuning te voorkomen. We faciliteren daarom algemene voorzieningen op dit terrein, zoals dorps- en wijkondersteuners, Papierbrigade van Synthese en het Informatiepunt van de Bibliotheek. Alle voorzieningen zijn terug te vinden in de sociale kaart van de gemeente Gennepe die te raadplegen is via dekonnectkever.nl. We sluiten aan bij de behoefte van de inwoner. Na evaluatie breiden we ons aanbod waar nodig uit of intensiveren we de bestaande samenwerkingen en maken we indien nodig nieuwe procesafspraken.

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

4 **Inspraak en betrokkenheid**

Er zijn diverse regionale- en lokale maatschappelijke partners in onze gemeente actief* die directe ondersteuning bieden aan inwoners met minder financiële middelen. Het gaat bijvoorbeeld om Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport, Jeugdfonds cultuur, Volwassenenfonds en de voedselbank. Dit is effectief, daar zijn we trots op en daarom blijven we deze initiatieven steunen. We blijven als gemeente de regie houden en stemmen jaarlijks af of de afgesproken doelen worden gerealiseerd. Waar nodig wordt de samenwerking bevorderd.

* Deze zijn terug te vinden in de sociale kaart van de gemeente Gennepe die te raadplegen is via deconnectiever.nl.

13

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 1 ► **PREVENTIE VAN ARMOEDE**

► PIJLER 2

EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

ACHTERGRONDINFORMATIE

We weten dat financiële stress mensen verlamt en allesbepalend is voor het welzijn en het welbevinden. De ruimte die overblijft om zelf weer regie te nemen is beperkt. Daarnaast is aangetoond dat armoede een perspectief op een beter bestaan in de weg staat. De beste manier om uit de armoede te raken is als inwoners zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met voldoende inkomen en zicht op (en balans in) uitgaven. Bestaanszekerheid staat daarom aan de basis van een effectieve aanpak. We gaan onze inwoners ondersteunen om stappen te zetten naar een betere toekomst. We richten ons in eerste instantie op de gemeentelijke 'kaartenbak': inwoners met een bijstandsuitkering en statushouders. Tijdens de evaluatie maken we de balans op en breiden we de aanpak waar nodig uit.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen inwoners en ondernemers met een laag inkomen zicht geven op een zelfstandig economisch bestaan.

14

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

1 Pilot langdurige bijstandsgerechtigden

Uit de landelijke Benchmark Werk & Inkomen* blijkt dat het aandeel mensen dat langdurig een beroep moet doen op de bijstand groeit. Dit geldt ook voor de gemeente Gennepe: 72% van de huishoudens maakt langer dan twee jaar gebruik van een bijstandsuitkering. Een vierde van deze huishoudens heeft inkomsten naast de uitkering. De gemeente vult voor deze huishoudens het inkomen aan tot de bijstandsnorm. We noemen dit een aanvullende bijstandsuitkering. De gemeente Gennepe scoort hoog op dit onderdeel ten opzichte van de landelijke Benchmark Werk & Inkomen (17%: 7,2%). De arbeidsmarkt is knapper dan ooit en dit biedt voor veel mensen kansen en mogelijkheden. De gemeente Gennepe wil iedereen een kans bieden op de arbeidsmarkt, ook de kwetsbare inwoners voor wie er lange tijd geen perspectief was. In het verleden zijn er een aantal acties uitgezet om het langdurige bijstandsgerechtigden-bestand te verkleinen. Deze inspanningen hebben toen geleid tot uitstroom. We pakken de draad nu weer op. We doen in samenwerking met INTOS onderzoek naar de oorzaak van het langdurig gebruik van de bijstandsuitkering. Ook gaan we inventariseren wat er in het verleden is ingezet en wat daarbij wel/niet werkt. Op basis van de resultaten uit dit onderzoek schrijven we een concreet plan van aanpak en voeren dit plan in de vorm van een pilot uit. We betrekken hierin indien nodig een medisch en arbeidsdeskundig specialist.

* De benchmark is een instrument waarmee gemeenten hun resultaten op gebied van Werk & Inkomen kunnen meten en vergelijken met andere gemeenten.

15

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 2 ► EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

2 Pilot hulp bij uitstroom bijstandsuitkering

Uit onderzoek blijkt dat bijstandsgerechtigden vaak knelpunten en (financiële) onzekerheden ervaren bij het zetten van de stap naar (deeltijd)werk. Dit kan ervoor zorgen dat inwoners de stap niet durven zetten, of dat inwoners financieel in de knel komen als ze de stap wel zetten.

Indien een bijstandsgerechtigde in inkomen erop vooruitgaat, loopt men het risico landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen kwijt te raken en er netto op achteruit te gaan. Dit probleem staat bekend als de armoedeval. Het is onvermijdelijk dat er uiteindelijk een einde komt aan het recht op inkomensafhankelijke voorzieningen. Maar het is wel mogelijk om de armoedeval te verminderen en de gevolgen ervan beperkt te houden. Meerdere gemeenten experimenteren met de aanpak van dit probleem: bijstandsgerechtigden krijgen langer de tijd om aan hun nieuwe situatie te wennen. Ook de gemeente Gennepe wil hierin ervaring opdoen. We gaan met onze inwoners in gesprek en maken inzichtelijk wat het betekent als de inwoner aan het werk gaat. Vervolgens wordt er door de gemeente een advies opgesteld. Op basis van dit advies heeft de inwoner, die duurzaam uit de uitkering stroomt, de keuze uit verschillende opties. Op deze manier hebben inwoners langer de tijd om aan hun nieuwe situatie te wennen. Met deze maatregel hopen we een terugval in de armoede te voorkomen en te stimuleren dat mensen (meer) gaan, en vervolgens blijven, werken. We stellen hiervoor een concreet plan van aanpak op, voeren deze uit en evalueren op meerdere momenten.

16

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 2 ► EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

3 Vergroten (arbeids)kansen laaggeletterden

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Uit onderzoek blijkt dat laaggeletterden minder vaak actief zijn op de arbeidsmarkt dan niet-laaggeletterden. Ook hebben zij minder vaak een vaste aanstelling, vaker een laag inkomen én een lagere beroepsstatus. Daarnaast werken laaggeletterden vooral in beroepssegmenten waar het voor werkgevers nauwelijks moeite kost om vacatures te vullen. Dit betekent dat er hogere concurrentie is onder werkzoekenden. Ook blijkt uit onderzoek dat kinderen van laaggeletterde ouders een veel grotere kans hebben om met een taalachterstand aan school te beginnen. Toch is één op de negen ouders met kinderen van nul tot vier jaar laaggeletterd en heeft 25 procent van de tieners een taalachterstand.

We geven, samen met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio, daarom uitvoering aan het (regionale) beleids- en uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid. We blijven inzetten op het verbeteren van de (lees-, schrijf-, reken- en digitale) vaardigheden, scholing en digitale inclusie. De belangrijke samenwerkingspartners hierin zijn BiblioPlus (het Taalhuis) en Synthese (de Papieren brigade). Daarnaast intensiveren we de samenwerking en afspraken op het gebied van volwasseneducatie met onze partners, zoals INTOS en taalschool Nederlands de Baas.

17 ◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 2 ► EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

4 Grip op de kosten van bewindvoering

Curatele, beschermingsbewind, budgetbeheer en mentorschap zijn verschillende mogelijkheden om mensen te beschermen die zelf niet goed beslissingen kunnen nemen over hun financiën of hun verzorging. Deze vormen van beheer worden met uitzondering van budgetbeheer door de rechter uitgesproken, meestal voor onbepaalde tijd. De kosten hiervan worden voor inwoners met een laag inkomen vergoed via de bijzondere bijstand. Dit is een grote kostenpost binnen de gemeentelijke begroting van het minimaalbeleid. Wij hebben een beperkte invloed op de instroom, omdat de rechter uitspraak doet. De aantallen fluctueren, maar ten opzichte van 2019 zien we een toename. We hebben weinig zicht op deze doelgroep en willen grip krijgen op de doelgroep én op de in- en uitstroom. We richten ons in 2023 op de inwoners met bewindvoering. Mogelijk is de inwoner geholpen met een lichter middel dan bewindvoering. We willen inwoners de ondersteuning bieden die zij nodig hebben, maar dit moet niet zwaarder zijn dan nodig. In samenwerking met de betrokken bewindvoerders brengen we de inwoners met een laag inkomen en beschermingsbewind in beeld, waarbij we onderzoeken of er op termijn sprake kan zijn van uitstroom. Ook gaan we met elkaar in gesprek over hoe we de voortgang van deze inwoners kunnen volgen en maken we procesafspraken over de instroom. Ook hiervoor stellen we een plan van aanpak op, voeren deze uit en evalueren op meerdere momenten.

18 ◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 2 ► EEN STABIELE (FINANCIËLE) TOEKOMST

▶ **PIJLER 3**

IEDEREEN DOET MEE

ACHTERGRONDINFORMATIE

Iedere inwoner uit onze gemeente moet volwaardig mee kunnen doen, ongeacht zijn of haar financiële situatie. Uit onderzoek van het Nibud blijkt dat inkomensondersteuning noodzakelijk is als aanvulling op een minimuminkomen. Gemeente Gennepe kent een lange geschiedenis van inkomensondersteuning voor minima. We hebben de afgelopen jaren regelingen aantrekkelijker gemaakt, nieuwe regelingen ingevoerd, niet effectieve regelingen geschrapt en het gebruik van (andere) regelingen gestimuleerd. We hebben een groot aanbod van regelingen, maar uit de evaluatie blijkt dat het voor de inwoner ontbreekt aan overzicht. Daarnaast blijkt dat voor hen de aanvraagprocedure voor inkomensondersteuning ingewikkeld is en het proces blijkt onduidelijk. Het ieder jaar opnieuw aanleveren van (dezelfde) bewijsstukken zorgt voor frustratie. Veel inwoners maken geen gebruik van hun recht. En sommige inwoners weten niet dat er regelingen zijn, of welke regelingen er zijn. Het onderzoek onder de inwoners uit Gennepe heeft aangetoond dat de uitvoering van onze minimaregelingen beter kan. Daarnaast staan we voor een financiële uitdaging: we verwachten een toename in doelgroep, maar hebben beperkte middelen tot onze beschikking. Voor nu en de komende jaren streven we naar een eenvoudig, toegankelijk, uitvoerbaar en financieel beheersbaar minima-beleid.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen dat iedere inwoner mee kan doen in de samenleving, ongeacht zijn of haar financiële situatie.

19

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

1 Overzichtelijk en duidelijk minima-beleid

We gaan onze dienstverlening met betrekking tot de uitvoering van het minima-beleid verbeteren, waarbij zowel de inwoners als onze medewerkers geholpen zijn. We passen de beleidsregels hierop aan en we blijven zo vaak als nodig verbeteringen doorvoeren. Wat gaan we doen:

- ▶ We zorgen voor een overzichtelijk aanbod van regelingen: we brengen het aantal regelingen terug.
- ▶ We maken het voor inwoners eenvoudiger om regelingen aan te vragen: geen moeilijke formulieren invullen of onnodige stukken aanleveren. Daarnaast worden de beoordelingscriteria aan de voorkant duidelijk.
- ▶ We geven de inwoner inzicht in het proces door het proces te plaatsen op de gemeentelijke website.
- ▶ Waar mogelijk gaan we de aanvragen digitaliseren, maar de papieren aanvragen blijven daarnaast bestaan. De inwoner kan deze indien gewenst ophalen op het gemeentekantoor of downloaden via de website.
- ▶ We maken waar mogelijk gebruik van technologische oplossingen om het proces te vereenvoudigen.
- ▶ Waar nodig gaan we maatwerk bieden, we voegen bijvoorbeeld hardheidsclausules toe aan onze beleidsregels en laten in het beleid ruimte over om naar eigen inzicht een besluit te nemen.
- ▶ We zorgen voor een financieel beheersbaar beleid. Waar nodig snijden we in budgetten.
- ▶ We verlagen de druk op de ambtelijke capaciteit door de uitvoering van bepaalde regelingen uit te blijven besteden aan landelijke, provinciale of lokale fondsen, stichtingen en partners, zoals de Jeugdfondsen en Stichting Leergeld.
- ▶ We verwijzen de inwoner door naar algemene voorzieningen indien het zelf niet lukt om een aanvraag voor de gemeentelijke regelingen in te dienen, zoals dorps- en wijkondersteuners, de Papierbrigade van Synthese en het Informatiepunt van BiblioPlus.

20

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 3 ▶ **IEDEREEN DOET MEE**

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

2 Vergroten bekendheid regelingen

Als gemeente bereiken we nu niet de gehele doelgroep. We willen dat alle inwoners gebruik kunnen maken van hun recht. We vernieuwen daarom onze communicatie(strategie). We sluiten daarbij aan bij de leefwereld van inwoners. Door middel van gerichte communicatie aan bijvoorbeeld werkenden en ondernemers met een laag inkomen, uitkeringsgerechtigden, jongeren, ouderen en anderstaligen, proberen we het bereik van het minimaal te vergroten. Dit doen we op de volgende manier:

- ▶ We verspreiden twee keer per jaar de geactualiseerde folder via diverse kanalen zoals de gemeentelijke nieuwsbrief, de krant en social media. Onze partners en potentiële verwijzers, zoals de jeugdfondsen, Stichting Leergeld en huisartsen worden van deze informatie op de hoogte gebracht. Net als werkgevers met een groot aantal laag opgeleide werknemers, bewindvoerders en de woningbouwcorporaties.
- ▶ In samenwerking met onze partners kiezen we voor de meest effectieve vorm van communicatie op het juiste moment. Te denken valt aan een campagne die we twee keer per jaar voeren om alle regelingen onder aandacht te brengen: in maart (tijdens de Week van het Geld) en in november (tijdens de overstapperperiode van de ziektekostenverzekering).
- ▶ We schrijven in begrijpelijke taal (op taalniveau B1), laten waar mogelijk ervaringsdeskundigen aan het woord en maken gebruik van beeldmateriaal.

21

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 3 ► IEDEREEN DOET MEE

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

3 Kansen voor kinderen

De gemeente Genneep heeft voor kinderen een pakket aan regelingen, gericht op meedoen en kansengelijkheid: per jaar kunnen kinderen een vergoeding krijgen voor sport, cultuur en buitenschoolse activiteiten. In 2022 is er een pilot gestart met pakketten van nieuwe kleding en schoenen voor kinderen, die na een evaluatie in 2023 mogelijk wordt toegevoegd aan het bestaande aanbod van regelingen voor kinderen. Voor de uitvoering van deze regelingen zijn we aangesloten bij landelijke, provinciale of lokale fondsen en stichtingen. Ook de komende jaren blijven we mogelijkheden creëren, stimuleren en benutten om de jeugd te betrekken en mee te laten doen. We gaan verder met het bestaand beleid, maar gaan dit uitbreiden indien nodig of gewenst.

22

◀ TERUG ▲ PIJLERS VOLGENDE ▶

PIJLER 3 ► IEDEREEN DOET MEE

HOE WILLEN WE DAT BEREIKEN?

4 Armoede en gezondheid

In het project Gezond in de Stad (GIDS) kunnen inwoners uit de gemeente Genneep, die langdurig inactief zijn en afhankelijk van een bijstandsuitkering, weer meedoen. Middels een maatwerktraject, dat bestaat uit fysieke trainingen onder begeleiding van een personal trainer, individuele mentale coaching, groepstraining en netwerkversterking, worden inwoners geactiveerd en worden sociale contacten opgedaan. De resultaten zijn positief en inmiddels zijn er al meerdere groepen begeleid. De gemeente blijft bij voldoende middelen en behoefte deze aanpak voortzetten.

MONITORING

Binnen onze organisatie gaan we meer gebruik maken van (digitale) data. In 2023 worden er spelregels en kaders geformuleerd voor het werken met data in Genneep. Hiermee wordt de beweging ingezet van verantwoording naar monitoring en sturing. In 2022 heeft het sociaal domein er al een begin mee gemaakt.

Vooruitlopend op de organisatiebrede ontwikkeling gaan we het armoede- en minimebeleid monitoren aan de hand van data. Een voorwaarde is dat onze Informatiehuishouding op orde is. We maken duidelijke afspraken over vastlegging in systemen, zodat data goed te gebruiken is en eenduidig is. We willen voorkomen dat de administratielast onnodig hoog oploopt ten koste van de inwoner. Daarom wegen we continu af of registratie noodzakelijk is en het een doel dient.

We zijn voor de aanlevering van data deels afhankelijk van onze partners, zoals de Jeugdfondsen, het Volwassenenfonds en INTOS. We hebben hierover onderling afspraken gemaakt. Indien nodig gaan we met elkaar opnieuw in gesprek om af te stemmen welke data aangeleverd moet worden om de gestelde doelen te meten.

LITERATUURLIJST

- ['Armoede en sociale uitsluiting'](#), Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021
- ['Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'](#), Coalltieakkoord regering, 2021 – 2025
- ['Samen verder bouwen'](#), Coalltieakkoord gemeente Gennep, 2022 – 2026
- ['Armoede in kaart 2019'](#), Sociaal en Cultureel Planbureau, 2019
- ['Wat werkt bij de aanpak van armoede en schulden'](#), Movisie, maart 2020
- ['Laag en langdurig laag inkomen: huishoudkenmerken, regio'](#), CBS Statline, indeling 2021
- ['Hulp bij armoede: Bouwstenen voor effectieve hulpverlening bij armoede en schulden'](#), van Geuns e.a., 2018
- ['Documenten en kamerstukken over Armoedebestrijding'](#), Rijksoverheid, 2022
- ['Schaarste, Shafir en Mullainathan, 2013](#)
- ['Blijven\(\)ontmoeten, meedoen, ondersteunen. Een integrale visie op het sociaal domein in Gennep'](#), Gemeente Gennep, december 2020
- ['Alle kinderen kansrijk'](#), Nationale Kinderombudsman, 2017
- ['Kansrijk armoedebeleid'](#), Centraal Planbureau en Sociaal en Cultureel Planbureau, juni 2020
- ['Participatiewet in balans: uitkomsten beleidsanalyse'](#), Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, juni 2022
- ['Meer dan alleen taal'](#), Berenschot, juli 2021
- ['Perspectief & Initiatief - onderzoek naar onzekerheid onder zzp'ers'](#), juli 2021, Universiteit van Amsterdam
- Participatiewet
- ['Beleidsplan uit de schuld'](#), gemeente Gennep, april 2021
- ['Hoe gaan we armoede aanpakken?'](#), Movisie, april 2022
- ['Personeel met schulden, een peiling over financiële problemen op de werkvloer'](#), Nibud 2017
- ['Handreiking armoede en minimabeleid voor cliënten en adviesraden'](#), Stimulansz, maart 2020
- ['Concept Macro-Economische Verkenning 2023'](#), Centraal Planbureau, augustus 2022
- ['Factsheet onderzoek arbeidsmarkt'](#), Stichting Lezen en Schrijven, 2021